DE VLAAMSE MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME

BIS-MEDEDELING AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: Aanpak besteding middelen Vlaams Klimaatfonds in 2024

Samenvatting

De Vlaamse Regering wil de vrije beleidsruimte van 78 miljoen euro binnen het Vlaams Klimaatfonds in 2024 inzetten voor haar bijdrage aan internationale klimaatfinanciering (14,2 miljoen euro) en voor Vlaamse mitigatiemaatregelen (63,8 miljoen euro). Onderstaande tabel geeft het overzicht van nieuwe maatregelen die in 2024 worden gefinancierd vanuit het Vlaams Klimaatfonds.

Maatregel	VKF-bijdrage in 2024
Internationale klimaatfinanciering	14.206.233
Energetische maatregelen in de gebouwensector	
Klimaatmaatregelen VIPA	1.036.000
Energiebesparingen in de gebouwen van de VDAB	3.830.000
Mijn VerbouwBegeleiding	2.180.000
Financiering MijnVerbouwPremie	7.088.809
Sportinfrastructuur (met focus op zwembaden)	4.000.000
Schoolinfrastructuur	5.089.000
Energierenovatie culturele infrastructuur	2.908.809
Transport en mobiliteit	
Premie aankoop zero-emissievoertuigen	6.000.000
Lokale klimaatacties	
Het Lokaal Energie- en Klimaatpact verderzetten en versterken	8.676.078
Klimaatmitigatie in de landbouw en bodemkoolstofopslag	
PAS herstelprojecten (LULUCF)	10.000.000
PAS flankerend beleid landbouw	13.000.000
Totaal	**78.014.929**

De maatregelen die bijdragen aan de Vlaamse Klimaatdoelstellingen zullen verder worden uitgewerkt met ramingen van kosten en impact. Op basis van hun overheidskostenefficiëntie en terugverdientijd zal het maximale cofinancieringspercentage uit het VKF en hieruit volgend de eigen minimale middeleninzet van de ontvangende entiteiten worden bepaald.

A. CONTEXT EN BESCHIKBARE MIDDELEN IN 2024

In 2012 besliste de Vlaamse Regering het Vlaams Klimaatfonds (VKF) op te richten in de vorm van een organiek begrotingsfonds (decretale basis in artikel 14 van het decreet van 13 juli 2012 houdende bepalingen tot begeleiding van de tweede aanpassing van de begroting 2012).

Het VKF wordt gevoed met de veilingopbrengsten uit het EU ETS die naar Vlaanderen vloeien. Deze middelen kunnen worden aangewend voor het voeren van Vlaams klimaatbeleid, het betalen van compensaties voor indirecte emissiekosten, bijdragen aan internationale klimaatfinanciering en de aankoop van flexibiliteit voor het realiseren van de broeikasgasreductiedoelstellingen.

Bij gebrek aan een samenwerkingsakkoord over de verdeling van de middelen tussen de gewesten en de federale staat werden er sinds 2021 geen veilinginkomsten meer doorgestort van de Rijksrekening naar het VKF. Dit heeft geleid tot een kastekort in het VKF, waardoor de klimaatmaatregelen en ICL geprefinancierd worden met algemene middelen op basis van de prognoses over de ontvangsten van het VKF, via daartoe bestemde provisieartikelen in de begrotingen 2022, 2023 en 2024. In 2022-2023 werd een nieuw samenwerkingsakkoord bereikt, ondertekend en parlementair bekrachtigd, waardoor eind 2023 het volledige bedrag van de inkomsten voor de periode 2021-2022 (608.625.552 euro) kon worden doorgestort naar het VKF. Deze middelen werden gedesaffecteerd ten gunste van de algemene middelen, ter compensatie van een deel van de prefinanciering.

Voor de periode vanaf 2023 is er nog geen nieuw samenwerkingsakkoord waardoor de veilinginkomsten vanaf 2023 geblokkeerd blijven op de Rijksrekening. Wanneer deze middelen in de toekomst worden doorgestort zullen zij eerst gedesaffecteerd worden ten gunste van de algemene middelen. Doorstorting van deze middelen leidt dus niet tot een verhoging van de vrije beleidsruimte.

Na de aftrek van de reeds besliste uitgaven bedraagt de beschikbare beleidsruimte in 2023 voor het nemen van nieuwe maatregelen met middelen uit het VKF 78 miljoen euro.

Deze beschikbare middelen zullen worden aangewend voor bijdragen aan internationale klimaatfinanciering en voor het uitvoeren van nieuwe maatregelen die bijdragen aan de Vlaamse klimaatdoelstellingen.

Internationale klimaatfinanciering

Voor 2024 wordt een bedrag van 14,2 miljoen euro VKF-middelen uitgetrokken voor IKF. Dit wordt aangevuld met middelen die in de vorige begrotingsjaren (2021-2023) voor IKF waren voorzien, maar op dit moment niet vastgelegd zijn. Hierdoor bedraagt het totaal beschikbare bedrag 17.000.000 euro, dat als volgt zal worden ingezet:

- 2.000.000 euro voor de ondersteuning van projecten of programma's met partners vanuit het bilateraal ontwikkelingssamenwerkingsbeleid van Vlaanderen die bijdragen aan internationale klimaatfinanciering;
- 15.000.000 euro voor een nieuwe projectoproep van het Vlaams Internationaal Klimaatactieprogramma naar projecten die bijdragen aan internationale klimaatfinanciering én waarbij Vlaamse ondernemingen betrokken zijn.

Minister-president Jambon en minister Demir hebben ter zake een voorstel uitgewerkt en aan de Vlaamse Regering voorgelegd.

Het resterende bedrag in het VKF van 63,8 miljoen euro is beschikbaar voor nieuwe maatregelen die bijdragen aan de Vlaamse klimaatdoelstellingen.

B. NIEUWE MAATREGELEN DIE BIJDRAGEN AAN DE VLAAMSE KLIMAATDOELSTELLINGEN (8STE VKF-BESTEDINGSRONDE)

Principes Visienota

Bij de financiering van nieuwe maatregelen gelden de principes uit de visienota (VR 2021 2910 DOC.1220/1BIS) waarmee de berekening werd herzien van de cofinanciering in functie van de overheidskostenefficiëntie voor allocatie van middelen uit het Vlaams Klimaatfonds voor Vlaamse mitigatiemaatregelen. Het bestedingskader hanteert de volgende principes:

(1) Enkel maatregelen die gericht zijn op emissiereducties in de sectoren die niet worden gevat door het Europees Systeem van Verhandelbare Emissierechten (EU ETS) zullen uit het VKF worden gefinancierd. Het is immers enkel voor deze niet-ETS sectoren – de gebouwen, transport, landbouw, afval en een klein deel van de industrie – en de LULUCF-sectoren dat de Vlaamse overheid rechtstreeks verantwoordelijk is en de financiële gevolgen moet dragen van eventuele tekorten.
(2) Principe van cofinanciering: dit betekent dat de steun vanuit de overheid voor broeikasgasreductiemaatregelen niet integraal gefinancierd kan worden vanuit het Vlaams Klimaatfonds, maar gedeeltelijk ook met andere Vlaamse of lokale overheidsmiddelen gefinancierd moet worden.
(3) Maatregelen met een hoge overheidskostenefficiëntie kunnen een hogere cofinanciering uit het VKF ontvangen.

Nieuwe maatregelen die bijdragen aan het realiseren van de Vlaamse klimaatdoelstellingen

Energetische maatregelen in de gebouwensector

Klimaatmaatregelen VIPA: 1.036.000 euro
VIPA en het Vlaams EnergieBedrijf (VEB) bundelen hun krachten om voorzieningen in de welzijns- en zorgsector energie-efficiënter te maken. VIPA voorziet een gratis energiescan/energieaudit op maat. Ervaren energiespecialisten bekijken daarbij hoe gebouwen energie-efficiënter kunnen worden. De energiescan/energieaudit is volledig gratis voor voorzieningen die alle maatregelen uitvoeren die zichzelf binnen de vijf jaar terugverdienen.
De maatregelen met een terugverdientijd van minder dan vijf jaar moeten organisaties zelf uitvoeren. Voor maatregelen die een langere terugverdientijd hebben, kunnen voorzieningen subsidie krijgen. Met de subsidies willen we ervoor zorgen dat voorzieningen ook maatregelen treffen met een grotere CO_2-impact, maar met een langere terugverdientijd. Door subsidies zouden voorzieningen deze 'dure' maatregelen in het beste geval ook op vijf jaar terugverdiend hebben, wat het financieel aantrekkelijk maakt. Bij de verdeling van de subsidies focussen we op maximale CO2-reductie.
We maken het voorzieningen zo gemakkelijk mogelijk. Ze kunnen gebruik maken van raamcontracten via het VEB aan scherpe prijzen, wat het ook administratief eenvoudig maakt om een uitvoerder/aannemer voor de investeringsmaatregelen te selecteren. Voorzieningen kunnen ook energieprestatiecontracten (EPC) afsluiten, wat betekent dat een externe partner de maatregelen uitvoert in ruil voor een deel van de winst. Daarvoor kunnen ze ook een premie krijgen via VIPA (premie voor facilitatiecontract). De aanvragen voor investeringssubsidies verlopen via het Terra-platform. Ook voor het gebouwenpatrimonium inzake zorg en welzijn dat de Vlaamse overheid uitbaat (OPZ Rekem en de gemeenschapsinstellingen) dienen op basis van energetische haalbaarheidsstudies energetische aanpassingswerken te gebeuren.

Energiebesparingen in de gebouwen van de VDAB: 3.8300.000 euro
De missie van de Mastercampus in Machelen is om een open, innovatieve en duurzame omgeving te creëren, waarin VDAB samen met partners burgers inspireert tot loopbaandenken. Onze mastercampussen zijn bruisende hubs van inspiratie, groei en kansen. Als kern van ons lokale

ecosysteem bieden ze niet alleen een levendig campusleven, maar ook een onmiskenbaar platform voor loopbaanontwikkeling via bemiddeling en opleiding, waar talent en bedrijfsleven elkaar ontmoeten. Dit leidt tot een toenemende goesting in een duurzame loopbaan, waarbij mensen hun vaardigheden verkennen, versterken en zich voorbereiden op een succesvolle toekomst.
Deze ontwikkeling kadert in de VDAB lange termijn vastgoedstrategie naar een 100% CO_2-vrij patrimonium (SURE2050). VDAB ontwikkelt hiervoor een CO_2-vrije Loopbaancampus op de CAT-site in Machelen, waardoor vier Vilvoordse vestigingen en een gedeelte van de campus in Heverlee zullen worden ingekanteld en de bijbehorende directe CO_2-uitstoot uit dat verouderd patrimonium wordt afgestoten. We evolueren van de huidige 17.500m^2 naar een benutte 14.500m^2 CO_2-vrije oppervlakte (exclusief de m^2-reductie bij de partners). Het flexibele toekomstbestendige ontwerp van de Mastercampus zal bijdragen aan een duurzaam circulair gebruik van de infrastructuur over de ganse levensduur, en hiermee een extra indirecte CO_2-besparing (embedded) zal opleveren.
De VKF-middelen zullen worden gebruikt voor de technieken (HVAC en sanitair warm water) en voor de gebouwschil (muur-, dak- en vloerisolatie, en buitenschrijnwerk).

Mijn VerbouwBegeleiding: 2.180.000 euro
In de loop van 2022 werden verschillende ontzorgende trajecten die via de energiehuizen lopen geëvalueerd, waarbij beslist werd om deze trajecten als op zichzelf staande maatregelen stop te zetten en te vervangen door een versterkt, geïntegreerd en in het energiehuis gecentraliseerd begeleidingsaanbod. Onder de noemer Mijn VerbouwBegeleiding worden meerdere vormen van resultaatgerichte begeleiding gecentraliseerd bij de energiehuizen, die daarvoor samen kunnen werken met partners. Voor twee vormen van begeleiding zullen VKF-middelen worden aangewend voor de cofinanciering van de energiehuizen. Bij de Mijn VerbouwBegeleiding basis krijgt een inkomensgerelateerde doelgroepgerichte begeleiding bij de uitvoering van één renovatiemaatregel of twee renovatiemaatregelen, naargelang de inkomensdoelgroep waartoe men behoort. Bij de Mijn VerbouwBegeleiding EPC gaat het om inkomensgerelateerde doelgroepgerichte begeleiding bij de totaalrenovatie van woningen met EPC-label E en F of appartementen met EPC-label D, E of F.

Financiering MijnVerbouwPremie: 7.088.809 euro
We wenden deze middelen aan voor het financieren van de MijnVerbouwPremie voor het gedeelte dat ten laste van Wonen gelegd wordt. MijnVerbouwPremie is sinds eind 2022 hét nieuwe premiesysteem voor investeringen in energie-efficiëntie (i.h.b. dakisolatie, muurisolatie, vloerisolatie en hoogrendementsglas, zonneboiler, warmtepomp en warmtepompboiler) en investeringen in woningkwaliteit (elektriciteit en sanitair, binnenrenovatie, ramen en deuren). De middelen van het Vlaams Klimaatfonds worden aangewend voor de cofinanciering van de premies voor investeringen in energie-efficiëntie.

Sportinfrastructuur (met focus op zwembaden): 4.000.000 euro
We zetten verder in op het energetisch aanpakken van de sportcentra van Sport Vlaanderen. Ook zetten we specifiek in op oproepen in functie van sportinfrastructuur in eigendom van derden, zoals bijvoorbeeld zwembaden. Hierbij zal gefocust worden op energiebesparende renovaties, zoals de aanpak van daken, gebouwschillen, beglazing en de installatie van zonneboilers. Op die manier wensen we het verbruik in deze gebouwen op een duurzame manier te verlagen.

Schoolinfrastructuur: 5.089.000 euro
Via de behandeling van de infrastructuurdossiers van de schoolbesturen bij AGION en GO! maken we het verouderde onderwijspatrimonium op een structurele manier energie- en klimaatvriendelijker zowel via nieuwbouw, renovatie als kleinere werken.
We blijven inzetten op de gedeeltelijke subsidiëring van de energiebesparende maatregelen binnen geplande grote infrastructuurwerken. Typisch betreft dit grootschalige diepgaande renovaties van verouderde gebouwen, maar dit kan ook nieuwbouwprojecten betreffen. De projecten worden geselecteerd door Agion en GO! binnen hun infrastructuurbeleid in functie van noodzakelijkheid en betreffen uitsluitend investeringswaardige gebouwen die wellicht in 2050 nog functioneel zullen zijn. Bovendien is een geïntegreerde energierenovatie veel efficiënter dan maatregelen afzonderlijk uit te

voeren. Maatregelen die in aanmerking komen zijn: dakisolatie, gevelisolatie, vloerisolatie, nieuw buitenschrijnwerk en grondige stookplaatsrenovaties.
Naast Agion en het GO! wordt ook binnen het hoger onderwijs gekeken naar opportuniteiten.

Energierenovatie culturele infrastructuur: 2.908.809 euro
We investeren de VKF-middelen in deels in de eigen infrastructuur van de Vlaamse Gemeenschap en deels worden deze ingezet als bijkomende middelen voor de investeringssubsidies voor sectorale prioriteiten (i.e. de prioriteit duurzaamheid).

Transport en mobiliteit

Premie aankoop zero-emissievoertuigen: 6.000.000 euro
Een buffer van 6 miljoen euro wordt indien nodig ingezet ter financiering van de premie bij de aankoop van zero-emissievoertuigen van de categorieën M1, N1 en L7e-C. De doelgroep zijn natuurlijke personen, autodeelbedrijven en rechtspersonen zonder winstoogmerk die niet onderworpen zijn aan de vennootschapsbelasting. Twee maanden na opening van het loket zal de Vlaamse Regering evalueren of de buffer geheel of gedeeltelijk kan worden vrijgegeven voor andere maatregelen op basis van een extrapolatie van de premie-aanvragen van de maand maart.

Lokale klimaatacties

Het Lokaal Energie- en Klimaatpact verderzetten en versterken: 8.676.078 euro
Ondertussen hebben 294 lokale besturen het LEKP 1.0 ondertekend sinds 2021. Met dit engagement zijn de lokale besturen aan de slag gegaan en hebben ze een eerste keer de voortang gerapporteerd op de gemeenteraad in maart 2023. De huidige rapporteringsperiode is lopende. Investeringsnoden zijn verder in kaart gebracht en overtreffen de subsidies en cofinanciering. De Vlaamse Regering wenst daarom het financieel engagement voor het LEKP op peil te houden, gezien de engagementen tot 2030.

Klimaatmitigatie in de landbouw en bodemkoolstofopslag

PAS herstelprojecten (LULUCF): 10.000.000 euro
In het kader van PAS is er, naast de brongerichte stikstofbeperkende maatregelen, ook nood aan natuurherstel- of saneringsmaatregelen om het bereiken van een gunstige staat van instandhouding mogelijk te maken. Zo wordt er onder meer gewerkt aan het herstel van wetlands en moerassen. Vooral het behoud, herstel en tegengaan van verdroging van veengebieden als grootste natuurlijke koolstofopslagplaatsen is ook van cruciaal belang in de strijd tegen de klimaatverandering in Vlaanderen. Om de bijdrage van veenbodems aan de klimaatopwarming te verminderen, moet ingezet worden op een aangepast landgebruik dat deze veenlichamen nat houdt of opnieuw vernat zodat koolstof vastgehouden blijft. Deze maatregel draagt bij aan de bepalingen inzake natuurherstel zoals opgenomen in de conceptnota PAS van 23/02/2022.

PAS flankerend beleid in de landbouwsector: 13.000.000 euro
De middelen worden ingezet voor flankerend beleid zoals VLIF-investeringssteun of onderzoek in de landbouwsector, zoals opgenomen in de conceptnota PAS en op voorwaarde dat dit leidt tot een reductie van broeikasgassen.

C. MAATREGELEN ONDER DE 7DE VKF-BESTEDINGSRONDE

Hoger genoemde maatregelen maken deel uit van de 8ste VKF-bestedingsronde. De maatregelen die onder de voorgaande, 7de VKF-bestedingsronde vallen werden aan de Vlaamse regering meegedeeld op 5 mei 2023 (VR 2023 0505 MED.0153/1). Voor een aantal maatregelen uit de 7de VKF-bestedingsronde

werd nog geen concreet maatregelvoorstel geagendeerd op de Vlaamse regering. Zonder de goedkeuring van de Vlaamse regering kunnen de bijhorende middelen niet worden vrijgegeven naar de entiteiten, en blijven de VKF-middelen onderbenut. Een versnelde concretisering en agendering op de VR is dus nodig.
Voor onderstaande maatregelen zijn er nog geen concrete voorstellen aan de VR voorgelegd, of niet voor het volledige beschikbare bedrag.

	Bedrag nog goed te keuren door VR
Mijn Verbouwbegeleiding	9.533.382
Financiering Mijn VerbouwPremie	8.852.013
Energierenovatie culturele infrastructuur	1.838.382
Energiebesparing in jeugdinfrastructuur	2.000.000
Investeringen voor het verbeteren van energieprestaties aan beschermd erfgoed	4.856.369
Klimaatmaatregelen in Vlaamse Gemeenschapsinfrastructuur	730.000
Het Lokaal Energie- en Klimaatpact verderzetten en versterken	10.204.921

Volgende stappen

Elke minister dient, bij voorkeur in de loop van 2024, voor deze aangekondigde maatregelen van de 8ste VKF-bestedingsronde een gedetailleerde aanvraag in voor cofinanciering vanuit het VKF, conform de procedure beschreven in de visienota van 29 oktober 2021. Hierbij zorgt elke minister:

- voor de raming van het niet-ETS of LULUCF BKG-reductiepotentieel, raming van de investeringskosten (met onderscheid Vlaamse of lokale overheid – derde betrokken partijen) en raming van de jaarlijkse kosten en jaarlijkse opbrengsten/besparingen. Het Vlaams Energie- en Klimaatagentschap stelt hiertoe een sjabloon ter beschikking, aangepast aan dit bestedingskader. Aan de entiteiten wordt gevraagd om de gegevens en de ramingen uiterlijk twee weken vooraleer het advies van de Inspectie Financiën wordt gevraagd door VEKA te laten nakijken.
- voor agendering op de Vlaamse regering van de geselecteerde maatregelen;
- dat de geselecteerde maatregelen in lijn zijn met de geldende staatssteunregels.

Voor de maatregelen van de 7de VKF-bestedingsronde, die gevat zijn door VR 2023 0505 MED.0153/1, wordt 20 december 2024 als uiterste datum vastgesteld om een uitgewerkt voorstel te agenderen.

Op basis van de geraamde overheidskostenefficiëntie en de terugverdientijd zal het maximale cofinancieringspercentage worden bepaald conform de regels van de visienota van 29 oktober 2021. Het resterende bedrag van de overheidskosten van deze klimaatmaatregelen zal door de entiteiten zelf moeten worden gefinancierd. Deze financiering kan bestaan uit middelen van de eigen entiteitsbegroting of andere begrotingsposten van de Vlaamse of lokale overheid.

De herverdelingen voor de klimaatmaatregelen kunnen gebeuren tezamen met het regeringsdossier, gecoördineerd in het najaar door het VEKA of bij begrotingsaanpassing. Daar de middelen niet decentraal zullen worden geruiterd, zal enkel herverdeeld worden wat kan worden aangerekend in 2024.

De besteding van de VKF-middelen die gevat zijn door de begroting 2024, is onderhevig aan de 'Bewarende maatregel begrotingsuitvoering 2024'. VEKA zal deze maatregel bewaken bij de herverdeling van de middelen uit de Klimaatprovisie. Bestedingen van VKF-middelen uit de begroting van de voorgaande jaren zijn niet gevat door deze maatregel.

De Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme,

Zuhal DEMIR